

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Η λέξη φιλοσοφία ετυμολογικά είναι σύνθετη και προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό φιλείν (που σημαίνει αγάπη) και τη λέξη σοφία. Ως λέξη, η Φιλοσοφία σημαίνει έφεση για σοφία, τρόπο ερευνητικής και ατέρμονης σκέψης, γιατί η σοφία νοείται ως στόχος προς τον οποίο κινείται η σκέψη.

Η Φιλοσοφία δεν μπορεί να οριστεί συμβατικά καθώς ο ορισμός της αποτελεί από μόνος του ένα φιλοσοφικό ερώτημα. Ούτε μπορεί να ορισθεί άχρονα, αφού σε κάθε εποχή στην πορεία της ιστορίας αναπτύσσεται μια νέα εκδοχή για τον κόσμο και τα πράγματα και επομένως εκφράζεται η αντίστοιχη αντίληψη για την ουσία και το περιεχόμενο της φιλοσοφίας. Καθώς η φιλοσοφία αλληλεπιδρά με το άτομο και την κοινωνία, το νόημά της μπορεί να γίνει κατανοητό μόνο μέσα από την ιστορικότητα του φιλοσοφείν.

Επιπρόσθετα, επειδή ο άνθρωπος είναι αυτός που φιλοσοφεί, η φιλοσοφία γίνεται αντιληπτή με έναν τόσο προσωπικό τρόπο ώστε δεν θεωρείται υπερβολή να δεχτούμε ότι υπάρχουν τόσοι ορισμοί για τη φιλοσοφία, όσοι και οι φιλόσοφοι που υπήρξαν. Παρόλ' αυτά, σχεδόν όλοι συμφωνούν ότι η φιλοσοφία και το φιλοσοφείν συνιστούν ύψιστη πνευματική δραστηριότητα του ανθρώπου με την οποία καταξιώνεται ως έλλογο ον (Φιλοσοφικό Κοινωνιολογικό Λεξικό 1995).

Μέσα από την ιστορικότητα της φιλοσοφίας καθίσταται σαφές ότι η φιλοσοφία, όπως έλεγε και ο Hengel, είναι η φωνή μιας εποχής, η έκφραση και το πνευματικό της απόσταγμα.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η φιλοσοφία ασχολείται με ερωτήματα ή απορίες που μπορούμε να αποκαλέσουμε οριακά, θεμελιώδη ή έσχατα. Η φιλοσοφική σκέψη είναι η διανοητική διερεύνηση βαθέων ερωτημάτων για τη σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο και τη θέση του σ' αυτόν.

Η φιλοσοφία βέβαια δεν αρκείται στην ανάλυση της πραγματικότητας, την κατανόηση και την ερμηνεία του κόσμου αλλά διατυπώνει και προτάσεις για την αλλαγή και τη βελτίωσή του.

Ο ρόλος της φιλοσοφίας ανάμεσα στις εφαρμοσμένες και κοινωνικές επιστήμες, παραμένει σταθερά προσανατολισμένος στην κατεύθυνση του διασκεπτικού και του κριτικού στοχασμού. Στην ουσία ερευνά και εξετάζει όλο το φάσμα της κοινωνικής πραγματικότητας, αποτελώντας την επιστήμη των επιστημών, την τέχνη των τεχνών.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Επιστήμη είναι *«η παρατήρηση, η περιγραφή, η πειραματική διερεύνηση και η θεωρητική εξήγηση του φυσικού φαινομένου»*. Η επιστήμη ορίζεται ως γνωστική πνευματική δραστηριότητα με διυποκειμενική ισχύ ή απραγματικά ως το αντίστοιχο γλωσσικό σύστημα. Ως γνωστική δραστηριότητα έχει σκοπό να αυξήσει άμεσα ή έμμεσα το πληροφοριακό μας δυναμικό, με την κατασκευή και τον έλεγχο υποθέσεων υψηλού πληροφοριακού περιεχομένου και τη χρησιμοποίησή τους για την εξήγηση και πρόβλεψη φαινομένων της πραγματικότητας.

Η επιστήμη βγάζει συμπεράσματα για το πώς λειτουργεί ο κόσμος και τον τρόπο με τον οποίο η επιστημονική θεωρία σχετίζεται με τον κόσμο. Βασίζεται στην πειραματική τεκμηρίωση, στη λογική επαγωγή και λογική σκέψη προκειμένου να εξετάσει τον κόσμο και τις οντότητες που υπάρχουν μέσα στην κοινωνία. Σκοπός της επιστήμης είναι η συλλογή αντικειμενικών πληροφοριών με την καθιέρωση της αρχής της αξιολογικής ουδετερότητας στον επιστημονικό χώρο, η συστηματοποίησή τους, η επεξεργασία και πολλές φορές η επαλήθευση γνωστικών δεδομένων ενός τομέα .

Η επιστήμη αποτελεί ένα ενοποιημένο σώμα γνώσης σχετικά με το θέμα συγκεκριμένου τομέα του επιστητού και διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες και μεθοδολογίες προκειμένου να παράγει αυτή τη γνώση.

Η επιστημονική μέθοδος προσπαθεί να εξηγήσει τα γεγονότα της φύσης με έναν τρόπο που μπορεί να επαληθευθεί ώστε να μπορούν να γίνουν χρήσιμες προβλέψεις για το μέλλον. Συντελείται μέσα από την παρατήρηση των φυσικών φαινομένων και τον πειραματισμό όπου και προσποιείται η εξομοίωση των φυσικών γεγονότων υπό ελεγχόμενες συνθήκες. Παρέχεται μια αντικειμενική μέθοδος ώστε να επιλυθούν προβλήματα σε επιστημονικά ή τεχνολογικά πεδία .

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Η Φιλοσοφία της επιστήμης είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που μελετά τις φιλοσοφικές αρχές, τις αξιώσεις και τις επιπτώσεις της επιστήμης, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών επιστημών, όπως είναι η Φυσική και η Βιολογία, καθώς και των κοινωνικών επιστημών, όπως είναι η Ψυχολογία και τα Οικονομικά. Από αυτή την άποψη, η φιλοσοφία της επιστήμης συνδέεται με την επιστημολογία και την οντολογία. Προσπαθεί να αναλύσει θέματα, όπως:

- Την ουσία των επιστημονικών δηλώσεων και σκέψεων.
- Τον τρόπο με τον οποίο παράγονται.
- Πώς η επιστήμη εξηγεί, προβλέπει και, μέσω της τεχνολογίας, χαλιναγωγεί τη φύση.
- Τα μέσα για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των πληροφοριών.
- Τη δημιουργία και χρήση της επιστημονικής μεθόδου.
- Τις μορφές σκέψης που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Τις επιπτώσεις των επιστημονικών μεθόδων και μοντέλων, τόσο στην κοινωνία όσο και στις ίδιες τις επιστήμες.

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Η Νοσηλευτική χαρακτηρίζεται ως συνδυασμός επιστήμης και τέχνης. Προσεγγίζοντας τη Νοσηλευτική ως επιστήμη αναδύεται το ερώτημα αν διαφοροποιείται από άλλες επιστήμες που σχετίζονται με την υγεία. Αν ναι, είναι σημαντικό να αναζητηθούν οι πηγές και η φύση της διαφοροποίησης. Είναι το σώμα γνώσης που χρησιμοποιούν διαφορετικό; Είναι ο τρόπος χρήσης της κοινής γνώσης που διαφέρει; Ή μήπως είναι διαφορετικό το γενικό πλαίσιο άσκησης της Νοσηλευτικής από τους νοσηλευτές;

Καθώς η επαγγελματική νοσηλευτική στηρίζεται σε θεωρητικά θεμέλια είναι φυσικό η αρχή της διαφοροποίησης να αναζητηθεί μέσα στα εννοιολογικά μοντέλα και τις θεωρίες της Νοσηλευτικής. Είναι επίσης φυσικό κάποια εννοιολογικά μοντέλα ή και θεωρίες της Νοσηλευτικής να είναι καταλληλότερα από άλλα σε διαφορετικές περιοχές νοσηλευτικής πρακτικής, αφού το καθένα επιχειρεί να δώσει τη δική του ερμηνεία στο νοσηλευτικό παράδειγμα.

Είναι βέβαια δεδομένο ότι ο ορισμός της Νοσηλευτικής διαμορφώνεται επηρεαζόμενος από το θεωρητικό πλαίσιο που ακολουθεί ο θεωρητικός της νοσηλευτικής που τον διατυπώνει. Επιπρόσθετα, εξαρτάται από τον σκοπό για τον οποίο διατυπώνεται (π.χ. για να περιγράψει τους ρόλους και τις δραστηριότητες των νοσηλευτών, για δηλώσει την επιστημονικότητα της νοσηλευτικής, να προσδιορίσει τα όρια του επαγγέλματος, για τη νομική κατοχύρωση κ.ά.).

Από τους πλέον επίσημους και γνωστούς ορισμούς της Νοσηλευτικής είναι αυτοί του Αμερικανικού Συνδέσμου Νοσηλευτών (American Nurse Association, ANA) και του Διεθνούς Συμβουλίου Νοσηλευτών (International Council of Nursing, ICN). Κατά τον Αμερικανικό Σύνδεσμο Νοσηλευτών, η Νοσηλευτική Πρακτική είναι η διάγνωση και η θεραπεία των ανθρώπινων αντιδράσεων σε πραγματικά ή δυνητικά προβλήματα υγείας (ANA 1980).

Το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών ορίζει τη Νοσηλευτική ως ένα αναπόσπαστο μέρος του συστήματος φροντίδας υγείας που περιλαμβάνει την προαγωγή της υγείας, την πρόληψη της ασθένειας, τη φροντίδα των σωματικά και ψυχικά ασθενών, των ατόμων με ειδικές ανάγκες όλων των ηλικιών και τη φροντίδα υγείας σε όλα τα περιβάλλοντα της κοινότητας και της φροντίδας υγείας (ICN 1995).

ΟΡΙΣΜΟΙ

Η Νοσηλευτική είναι ένα σύνθετο, πολύπλευρο επάγγελμα και ως τέτοιο έχει ορισθεί με ποικίλους τρόπους. Η Νοσηλευτική από την εποχή της Florence Nightingale (1860) ορίζεται ως Επιστήμη και Τέχνη. Η Νοσηλευτική ως Επάγγελμα τονίζεται περισσότερο από μια τέχνη και μια επιστήμη. Είναι συνδυασμός τριών παραγόντων: της τέχνης, της επιστήμης και του πνεύματος. Εκφράζει την αφοσίωση σε μια αιτία που σχετίζεται βασικά με τη βοήθεια αυτών που είναι σωματικά, ψυχικά και πνευματικά ασθενείς. Η Νοσηλευτική είναι φροντίδα, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια.

Η Hall (1977) τόνισε ότι η Νοσηλευτική αποτελεί έναν ανεξάρτητο, επιστημονικό, επαγγελματικό κλάδο μεταξύ των επαγγελμάτων υγείας. Επίσης όρισε τη Νοσηλευτική ως μια βασική ανθρώπινη ενέργεια που έχει σκοπό να διαγνώσει και να αντιμετωπίσει τις Φυσικές, Ψυχολογικές και Κοινωνικές ανάγκες του ατόμου, της οικογένειας και της κοινωνίας. Ο ορισμός αυτός αποτελεί τη μοναδικότητα της Νοσηλευτικής, η οποία αντιμετωπίζει το άτομο ως ένα μοναδικό, ενιαίο σύνολο, αντίθετα με τα άλλα επαγγέλματα υγείας που βλέπουν μονό τη μία διάστασή του, την ψυχολογική, την κοινωνική και τη

φυσική. Επομένως, το αντικείμενο μελέτης της Νοσηλευτικής είναι το άτομο ως σύνολο και οι ανάγκες του.

Η Νοσηλευτική είναι ένα αναπόσπαστο μέρος του συστήματος φροντίδας υγείας, που περιλαμβάνει την προαγωγή της υγείας, την πρόληψη της ασθένειας, τη φροντίδα των σωματικά και ψυχικά ασθενών, των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των ηλικιών και τη φροντίδα υγείας σε όλα τα περιβάλλοντα της κοινότητας και της φροντίδας υγείας. Οι νοσηλευτές, ως επιστήμονες παροχής φροντίδας υγείας, προάγουν την υγεία και την ευεξία του ανθρώπου καθόλη τη διάρκεια της ζωής του, από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο.

Ο σύγχρονος νοσηλευτής είναι αυτός που:

- Κατανοεί τα κύρια χαρακτηριστικά της ανάπτυξης και εξέλιξης του ατόμου, τους ρόλους και τις ανάγκες των ατόμων κάθε ηλικίας και παρέχει εξειδικευμένη ολιστική φροντίδα στο νοσοκομείο, στο σπίτι, στο σχολείο, στον χώρο εργασίας.
- Παρακολουθεί τις φυσικές και ψυχολογικές καταστάσεις και συνθήκες που έχουν σημαντική επίπτωση στην υγεία και μεταβιβάζει αυτές τις παρατηρήσεις στα άλλα μέλη της ομάδας.
- Εκπαιδεύει, συμβουλεύει και ερευνά.
- Παρέχει ποιοτική φροντίδα αναγνωρίζοντας την πολιτισμική ποικιλομορφία και τις πολιτισμικές ανάγκες του ασθενούς και της οικογένειάς του.
- Οργανώνει τη νοσηλευτική φροντίδα στο πλαίσιο διαχείρισης των υπηρεσιών υγείας, ικανοποιώντας την επιτακτική ανάγκη να υπάρχει αποδοτική και αποτελεσματική χρήση των οικονομικών πόρων.
- Εξελίσσεται και διευρύνει τον επιστημονικό και επαγγελματικό του ρόλο στο πλαίσιο των αλλαγών των δημογραφικών προτύπων, της εμφάνισης νέων νοσημάτων, της τεχνολογικής ανάπτυξης και προόδου, της διαρκούς αύξησης των αναγκών χρήσης υπηρεσιών υγείας, της αλλαγής των συστημάτων φροντίδας υγείας, της παγκοσμιοποίησης και της αύξησης των προσδοκιών του κοινού.